

KALIŇÁK RUŠÍ SPOLUPRÁCU S AGENTÚROU NATO AJ TENDRE. Letisko Sliach chce meniť po svojom

- editor007 | 2. července 2024

SLOVENSKO: Bude rekonštrukcia letiska Sliach dokončená o tri alebo o päť rokov? Termín je znovu otázný. Hoci zo Sliacha by sa malo už dva roky lietať, veľké stavebné práce sa ešte ani nerozbehli. Minister obrany Robert Kaliňák (Smer) navyše oznámil, že procesy na letisku ruší a ide obnovu dokončovať podľa vlastnej vízie. Avizuje, že tým ušetrí štátne financie aj čas. Prispieť k tomu má aj zrušenie spolupráce s agentúrou NATO, ktorej za to Slovensko zo štátnej pokladnice už zaplatilo nemalé peniaze.

Kaliňák: Obnova Sliachu je v úplných začiatkoch, jej dokončenie bude trvať tri roky

Rekonštrukcia vojenského letiska Sliach mala byť rozbehnutá v roku 2019 a dokončiť ju mali ešte pred dvoma rokmi. Za päť rokov sa termín odovzdania letiska, ktoré by malo byť vhodné pre lety moderných stíhačiek F-16, posúval veľakrát. Významne tiež stúpila cena obnovy, z pôvodných 55 miliónov eur až na necelých 200 miliónov. Prvé kusy amerických lietadiel prídu na Slovensko už o chvíľku, no letisko na strednom Slovensku by ich mohlo prijať až o niekoľko rokov, po dokončení rekonštrukcie. Presný dátum, kedy k tomu dôjde, nevie odhadnúť nikto.

Najnovšie minister obrany Kaliňák oznámil, že celý projekt znovu prejde zmenami. „Budeme musieť rušiť tie súťaže, ktoré boli vyhlásené predchádzajúcim vedením pre Sliach. Pretože sa ukázalo, že by neboli hotové ani o ďalšie tri až štyri roky. To by bola katastrofa. Sliach sa bude musieť kompletne zmeniť,“ povedal pred niekoľkými dňami. Podľa šéfa rezortu obrany by takýto postup pomohol zrýchliť procesy, ale aj ušetriť verejné financie. Na odporúčanie vládnych kontrolórov tiež dohodol ukončenie spolupráce s agentúrou NATO, ktorej Slovensko už len na komisiách zaplatilo zo štátneho rozpočtu milión eur.

„Sliach by nebol hotový ani v horizonte možno piatich rokov. Bol by extrémne predražený. Máme pocit, že to musíme zvládnuť našimi silami. Nie je možné, aby sa len vodorovné stavby stavali štyri a pol roka, to je proste nezmysel,“ kritizoval Kaliňák. Narážal tým na skutočnosť, že najdôležitejšia potrebná zmena na Sliachi - výstavba novej rolovacej dráhy vhodnej pre F-16 - ešte ani nebola začatá, hoci rekonštrukcia letiska trvá od roku 2020.

Nie je však zrejmé, ako má zrušenie rozbehnutých súťaží zrýchliť celý proces. Ako vo februári upozorňoval Kaliňákov vládny kolega Richard Raši (Hlas), iba proces verejného obstarávania tovarov a služieb trvá priemerne 500 dní, teda takmer rok a pol. Realizácia obstaraných prác si tiež vyžaduje určitý čas, pri stavbách potom treba počkať aj na ich kolaudáciu. Pravda preto od ministerstva obrany zisťovala, ako má rozhodnutie ministra Kaliňáka vyzeráť v praxi a či sa naozaj dá zvrátiť nešťastný vývoj rekonštrukcie letiska Sliach.

Čo všetko chcú zrušiť

Pôvodný projekt obnovy letiska sa aktualizoval po nástupe vlády Igora Matoviča v roku 2020. Vtedajší minister obrany Jaroslav Nad' ho však rozšíril po konzultáciách s výrobcom stíhačiek F-16 a vedením Ozbromených síl SR. Oproti pôvodnému návrhu sa napríklad zvýšila plocha nových

rolovacích dráh, a to s ohľadom na možné rozšírenie leteckej základne v budúcnosti. Celkovo proces obnovy tvorí 33 investičných projektov – teda rekonštrukcie už existujúcich budov na základni, ako aj vybudovanie nových. Tiež sa má postaviť infraštruktúra, ako sú cesty, rolovacie dráhy, inžinierske siete a podobne.

Ku koncu júna bolo na Sliači dokončených sedem z 33 projektov, uviedol pre Pravdu rezort obrany. Obnovené boli napríklad tri hangáre pre stíhačky, časť budov a kuchynsko-jedáľenský blok. Práce na nich však boli ukončené ešte za minulej vlády. „Momentálne prebieha výstavba metrologického zabezpečenia pre F-16, stojiska stred, stojiska na nabíjanie a vybíjanie lietadiel a rozšírenie parkovacej plochy pre vozidlá,“ informoval rezort obrany o posune, ktorý nastal od vlaňajšieho mája.

Ďalších 11 projektov ministerstvo obrany doteraz realizovalo v spolupráci s Agentúrou NATO pre podporu a obstarávanie (Agentúra NSPA). Tá napríklad riešila prípravu na výstavbu rolovacích dráh, skladu munície či umývačky stíhačiek. Vláda rozhodla o zapojení zahraničnej autority v roku 2020 na návrh vtedajšieho šéfa obrany Naďa. Dôvodom bolo to, že NSPA má rozsiahle skúsenosti s výstavbou vojenských letísk v iných členských krajinách aliancie. Na Slovensku mala pripraviť súťaž na zhotoviteľa prác a následne vybrať dodávateľa. Tento krok po audite zasadne skritizoval Najvyšší kontrolný úrad (NKÚ).

„Príprava a obstaranie projektu cez zahraničnú agentúru neprispeli k zrýchleniu procesov a ani k lepšiemu riadeniu či ku koordinácii všetkých zainteresovaných strán. Kritické meškanie v harmonograme prác má dnes už bezpochyby dosah nielen na otázky spojené s bezpečnosťou, ale zlé riadenie kľúčovej investície bude mať negatívny dosah aj na napätý štátny rozpočet,“ konštatoval predseda NKÚ Lubomír Andrassy.

Ministerstvo obrany sa preto rozhodlo spoluprácu s NSPA prehodnotiť. Argumentuje aj tým, že v projektoch, ktoré má na starosti spomínaná agentúra, dochádza k výraznému omeškaniu, a preto sa dokončenie obnovy letiska stále posúva. V júni rezort dostal posledné projektové dokumentácie pre tie stavby, ktoré mal postaviť s podporou NSPA. Kaliňák následne oznámil, že ministerstvo v stavebných prácach ďalej pokračuje vo vlastnej réžii.

„Slovenská delegácia sa s agentúrou NSPA v Luxembursku dohodla, že v ďalšom procese pri implementácii 11 projektov infraštruktúry na 81. krídle Sliač sa bude pokračovať na národnej úrovni, a to z dôvodu zdĺhavej prípravy projektovej dokumentácie na strane NSPA, ako aj s ohľadom na výsledky kontroly NKÚ,“ potvrdilo pre Pravdu ministerstvo obrany.

Znamená to, že staviteľa rolovacích dráh, stojísk a budovy simulátora pre F-16 Kaliňákov rezort vyberie samostatne. Projekt na výstavbu Hush House, teda priestoru pre testovanie leteckých systémov, ako aj modernizácia pozemného záchytného zariadenia lietadiel sa aktuálne prehodnocujú. Na priamu otázku o tom, aké súťaže by ministerstvo chcelo zrušiť pre urýchlenie obnovy Sliača, rezort neodpovedal. „V rámci projektov obnovy letiska Sliač prebiehajú viaceré investičné akcie. Všetky doposiaľ vyhlásené národné súťaže boli ukončené uzatvorením zmlúv o diele,“ odpísalo v stanovisku.

Bude to lacnejšie a rýchlejšie?

Zo stanoviska rezortu teda vyplýva, že rozbehnuté súťaže sa nerušia a ministerstvo v prácach jednoducho pokračuje. „Riešená zmena projektovej stratégie pri 11 projektoch NSPA nevedla k zrušeniu začatých súťaží, keďže súťaže na realizáciu stavebných prác a poskytnutie služby stavebného dozoru neboli doteraz z úrovne NSPA vyhlásené,“ píše vo svojom stanovisku.

Kaliňák pritom tvrdí, že obnova Sliača by za súčasných podmienok „nebola hotová ani o ďalšie tri až

štyri roky“. Otázne tak je, aké ďalšie kroky, okrem vyškrtnutia Agentúry NSPA z procesu, minister plánuje na napredovanie prác. Zahraničná jednotka totiž dokončila rozbehnuté obstarávania a ministerstvo obrany nemá takmer žiadnu zákonnú možnosť ovplyvniť dĺžku verejných súťaže, ktoré sa len ešte pripravujú. Odpoveď pravdepodobne zatiaľ nepoznajú ani na samotnom rezorte. „Ukončenie všetkých stavebných prác na letisku Sliač je závislé od viacerých faktorov, ako napríklad od dĺžky procesu obstarávania a vydania stavebného povolenia,“ priznáva ministerstvo v stanovisku.

Dobrou správou však je, že bez Agentúry NSPA by rekonštrukcia mohla byť o niečo lacnejšia. NKÚ totiž kritizoval, že agentúre bol pred štyrmi rokmi poskytnutý preddavok vo výške 68 miliónov eur, no z toho doposiaľ bolo využitých len bezmála 10 miliónov. Značná časť tejto sumy, konkrétne 1,3 milióna eur, nebola použitá na nákup tovarov a služieb, ale na administratívne poplatky samotnej Agentúry NSPA. Keď sa spolupráca skončila, rozpočet naďalej nebude platiť ani vysoké administratívne poplatky.

Ďalších 10 miliónov chce rezort ušetriť na sume, ktorá bola do projektu zarátaná ako finančná rezerva. Pri podobných investíciách sú podobné rezervy bežné, no analytici Útvaru hodnoty za peniaze (ÚHP) ministerstva financií vo svojom hodnotení odporúčali v prípade Sliača zvoliť iný prístup. „Na krytie možného navýšenia nákladov je možné využiť dodatky k pôvodnej zmluve s presne zadaným rozsahom a cenou,“ odporučili analytici.

ÚHP zároveň upozornil na to, že celkové náklady na obnovu Sliača by mali byť nižšie až o 35 miliónov eur. Analytici totiž porovnali ceny uvedené v projektovej dokumentácii s trhovými cenami za stavebné práce a materiály, opierali sa pri tom o dáta zo zmlúv už podpísaných štátom. Ministerstvo obrany sa však vo finančných plánoch orientovalo na odhadované ceny, nie na reálne. Ak by teda rezort pri plánovaní vychádzal z trhových cien, namiesto 128 miliónov eur by mala rekonštrukcia letiska v Sliači stáť 92 miliónov, uvádza ÚHP. O konečnej cene investícií však rozhodne trh. Stavebné materiály totiž výrazne zdraželi počas pandémie a práce na letisku sa ešte len rozbehnú, pravdepodobne až na budúci rok. Ministerstvo obrany na doposiaľ zrealizované stavebné práce a služby vynaložilo o niečo viac ako 15 miliónov eur, informovalo tlačové oddelenie rezortu.

AUTOR: Anna Mogilevskaia

[ZDROJ](#)